

gennem den Udvalgsbetænkning, jeg tidt nok har nævnt. Den højtærede Minister talte om, at hvad vi vilde, var at bevare Enevældens Aand i Folkekirken. I sin Tid havde Menighederne haft en vis Indflydelse paa Præstevalget, og Præsterne og Menighederne en vis Indflydelse paa Bispevalget; den mistede de under Enevælden, men vi vilde bevare disse Tilstande. Den højtærede Minister maa ikke glemme, at Enevælden er forsvundet, at vi har haft noget, der hedder 1848—49, at vi har faaet Grundloven, at vi har parlamentariske Tilstande og ikke længere har Enevælde, men Folkestyre. At saa Folkekirken staar under dette Folkestyre, saa længe Kirken og Staten er knyttet sammen, er nøjagtigt, hvad Venstres Program i 1872 hævdede. Det er altsaa ikke Enevælde, men Folkestyre i Folkekirken. Det er Venstres Program fra 1872. Vi er ikke Modstandere af Kirkens Frigørelse. Vi er ikke Modstandere af Kirkens Selvstændiggørelse og fulde Selvstyre, men vi forlanger tillige, at Konsekvenserne skal tages, at Kirkens direkte Indflydelse paa Statens Anliggender, Skolens Anliggender, saa ogsaa falder bort. Vi kræver en redelig Adskillelse af disse to Sager.

Den højtærede Minister nævnte ogsaa Grundlovsforandringen. Jeg har svaret derpaa og svarer den højtærede Minister det samme her, det kan efter min Mening ske uden Grundlovsforandring, naar vi gaar den Vej, jeg pegede paa ved dette Lovforslags første Behandling. Men, sagde den højtærede Kirkeminister — og dermed skal jeg slutte denne lille Replik —, han, ligesom for øvrigt det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen, det ærede Medlem Hr. Moltesen og det ærede Medlem Hr. Povlsen, var i Princippet enig med os. Den eneste, der vistnok ikke har udtalt sig om, hvorvidt han i Princippet var enig med os om Endemaålet, om Idealet, Kirkens Adskillelse fra Staten, var Erhvervspartiets højtærede Ordfører (Kayser), men han udtalte sig ogsaa meget kort. Ellers har de fire Ordførere for de fire store Partier, hvad Princippet, Idealet, Endemaålet angaar, udtalt deres Enighed med os; ogsaa de ønskede Statens Adskillelse fra Kirken, men, sagde den højtærede Kirkeminister: det vil vare længe, længere end jeg lever. Ja, den, der lever, faar det at se. Det kan maaske for en Del bero paa, i hvilken Grad hele Udviklingen former sig, hvor friskt Folkekirken vil kunne udvikle sig, ogsaa efter disse Love, om det kun bliver, som det ærede Medlem Hr. Povlsen mener, en kortvarig Episode,

om man kan vende tilbage til de gamle Veje; jeg tvivler om, at det bliver let. Men den højtærede Kirkeminister sagde jo, at som jeg havde udtalt mig som Socialdemokratiets Ordfører, vilde han aldeles ikke være forskrækket for en Adskillelse af Kirke og Stat, efter at han havde hørt mig tale om disse Spørgsmaal — og jeg var jo ret grundig inde derpaa ved disse Lovforslags første Behandling —, for jeg havde udtalt mig paa en saa liberal Maade i dette Spørgsmaal, at han meget godt kunde tænke sig, at hvis jeg f. Eks. var Kirkeminister, altsaa hvis Socialdemokratiet havde Regeringsmagten, og jeg eller en af mine Meningsfæller sad inde med Kirkeministeriet, vilde den højtærede Kirkeminister med Sindsro se paa, at vi forestod denne Adskillelse mellem Stat og Kirke. Men, sagde den højtærede Minister, han vidste ikke, hvordan det kunde gaa længere frem i Tiden og med andre. Jeg kan deraf kun drage den Slutning, at saa skal den højtærede Kirkeminister og hans Venner se at faa gjort det i den Tid, da der er Mulighed for, at f. Eks. jeg eller en anden af mine Meningsfæller kan være Kirkeminister, for man ved, hvad man har, men ikke hvad man faar. Naar den højtærede Kirkeminister har den Tillid til mig f. Eks. som eventuel Kirkeminister, at under mig eller under Socialdemokratiet, som det er nu, vilde han mene, at Kirkens Adskillelse fra Staten kunde foregaa paa en for Kirken overmaade heldig Maade, saa skulde de Herrer slaa til og ikke vente, for der kunde jo ellers efter os komme nogen, der var værre.

Ordføreren (Moltesen): Jeg maa komplimentere det ærede Medlem Hr. Borgbjerg for den Maade, hvorpaa han forsvarede sig overfor Partifælle Steincke, det var et udmærket Forsvar. Men Hr. Steincke har siden hen udgivet sine Artikler fra „Socialisten“ i en Bog, og den hedder „Kulturbetragtninger“, men med Undertitelen „Et Slag i Luften“, og jeg kan jo ogsaa mærke, at hans Artikler har været et Slag i Luften; Hus forbi, siger det ærede Medlem Hr. Borgbjerg.

Det ærede Medlem Hr. Borgbjerg vilde forsvare sin Position som Redaktør af et Blad, der har haft disse, som Partifælle Steincke siger, sjælsraa Artikler, ved at henvise til og sammenligne dem med Udtalelser af Søren Kierkegaard. Ja, det er rigtigt, at Søren Kierkegaard har rettet saadanne Angreb mod Præsterne, at man mindes om Jesu Angreb paa Præsterne i sin Tid, men de var ikke sjælsraa, som Partifælle Steincke kalder de Artikler, han har